

Korosihyaapi Utipiho Kimandi Korosihyaapi Utipimandapi Nesipihande

Napwitohipipihĩ Porĩho konĩhi napwĩtatĩ bindataati kĩmo utipĩmo jĩpatĩpiyataise 62 A.D. hura. Yapĩpati Garesiyaahanda piwĩha asiwa nehĩha katĩwunjohĩpatamataiwĩ amĩ aunahĩpa Korosihandaahiyaatangisangi naasĩkatĩ kaiwĩ isĩhiyai katĩwunjawaapo. Katĩwunjohiyĩhiya usa sapĩhi napĩwĩ winĩhapĩpa jĩhi japepihĩrohĩwaiwaapi kaiwa kiya japepihĩrito tiwĩ kiya katĩwunjauhi kiya Korosihya piwĩha akaahe, tiwĩ gwĩnyaawaapo. Siyauhi Porĩho jĩpatĩpainĩmandĩ kiya piwĩha siyahaiwa wĩndĩ baiwĩ atĩhomaawiwĩ nehĩ Kĩraisihomĩ nausainjĩtĩhandapunĩ Komĩ watĩpĩhandapunĩ Sawahopunĩ gĩwunyaitaatĩwĩ kaundati Porĩho jĩpatĩpiyataise.

Korosiyaahiyaapi Pĩwĩha Napĩmasataise

Komĩ piwĩha namasati kaundati ipĩhĩrete undati kaundisĩha (1:1-7)

Kĩraisihometirĩhĩretapunĩ amĩ ko nyapĩ kaimbĩpaapunĩ nunjati kaundisĩha (1:8-2:19)

Wanĩhĩri gaahĩretĩ bimĩtaapĩhĩretĩ siyate undati kaundisĩha (2:20-4:6)

Porĩho komĩ piwĩha osasepihaati owematĩ ipĩhĩrete undisĩha (4:7-17)

Kimandi Utipimandi Kiraishomi Isihiya Aunahipati Awaipati Korosihanda Bimohiyahiyaapi Porho Jipatipaindihande

¹ Nini Porihonini Kiraishi Jisaasiho ningi komi piwaha awusaitandi kandi natanoaasisihonine. Autaahaathiho sawaho maaritati gwinyaasitihandaahi Kiraishiho ningi komi piwaha otipipati naninyati natanoaasisihonine. Iyataati nyami naisoho Timoteho nyamatiyati Kiraishopi gwunyaasihoningisati maasi kimbihhi kimore. ² Aihhi nini Timotehoaisati maasi bindihaawi sahi Kiraishihoai niwipinjawi koaisawi tmaamaitiwi naasiyaatimatiji, ami Autaahaathihomi isihyaati aunahipati awaipati Korosihanda bimohiyahiyaatapi kimandi utipimandi jipatipiyataayo. Jipatipiyataati sangi yihooanj sataha, nyami Apihoo Autaahaathiho sangi komi gaahandi kasisati anditisiawati ami sami maarihoo omanjitihihi neti yatihisiawati japatisati napaisaatisamane, satihaato.

Yihooanji Sapi Autaahaathihoi Gaahone Undiha Piwaundihaato

³ Yihooanji Autaahaathihoi piwaundihaahura sapi nasisoari gisunyaaha Autaahaathiho nyami Awaisihoo Jisasi Kiraishomi Sapihoai, 'Kinyi Gaahone gaare,' undiha piwaundihaayo. ⁴ Yihooanji Autaahaathihoi, Kinyi Gaahone gaare,' undohitimandi ami sahi Kiraishi Jisaashopi andititiwi gwunyaapi, ami sahi Autaahaathihomi isihya nahatiyai sami maarihoo nunyohitihandapi yihooanji aimi atisihanehaawe. ⁵ Iyaha ami sahi wuwanihura

j̄h̄i P̄w̄iha Wan̄ha Gaaha sangi is̄hiya nesip̄w̄i kasatauh̄i, am̄i sah̄i atisawaaw̄i kaap̄i p̄w̄iha ak̄it̄i akaahaare, am̄i is̄hiya akaahe t̄iw̄i atiw̄i naitaat̄iw̄ihaare, t̄iw̄i gw̄inyaawaayopo. Gw̄inyaawaaw̄i am̄i kahapaamap̄ipa gaahaiwa ipot̄ihura sangi Autaahaat̄iho nasam̄itand̄i nasam̄ihanat̄i ah̄isih̄i yam̄ihapataat̄ih̄i ahisotiwaiwaap̄i ak̄it̄i naito t̄iw̄i sah̄i gw̄inyaap̄i jatawaayopo. Am̄i sah̄i saiw̄i jatawaahiyaatis̄i sah̄i K̄raisihop̄i ak̄it̄in̄ih̄i wat̄ip̄it̄iw̄i ḡiwunyaap̄i am̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄hiya nahat̄iyai maar̄iho nunyawaayopo.

⁶ Iyataat̄i sa p̄w̄iha wan̄ha gaaha yap̄ih̄i nahanda is̄hiya nesi daiw̄i ausawaayopo. AUSAHAUHI is̄hiya taahiȳhiya atiw̄i nepemait̄iw̄i ka p̄w̄iha japep̄ih̄ir̄iw̄i K̄raisihop̄i ḡiwunyaawaayopo. Ḡiwunyaahauhi am̄i p̄w̄iha Gaahaapun̄i am̄i K̄raisihop̄un̄i ḡiwunyaahohiȳhiyaam̄i p̄w̄iha dahopa am̄i wapa kiya kiyoh̄iwaiwa nga t̄it̄ih̄i noaipataise. Am̄i sand̄ih̄i sah̄i wuwan̄hura p̄w̄iha wan̄ha gaaha Autaahaat̄iho sangi sah̄i wapa gaahapa w̄ind̄i kamaiw̄i neh̄ihand̄i gaahand̄i kasind̄ihandap̄i p̄w̄iha akaaha namasaw̄i atisauh̄i sam̄ihat̄ih̄i gaahaiwa nasoaipas̄ih̄i mmon̄iw̄i nehoh̄ipatamat̄iyat̄i kiyais̄i nusoaipataise. ⁷ Iyataat̄i sa P̄w̄iha Wan̄ha Gaahaap̄itaha Epap̄iraasiho sangi ausaat̄i kasatat̄i katas̄isataise. Katas̄isih̄i sah̄i ka p̄w̄iha aim̄i atiw̄i mmon̄iw̄i nehopo. Epap̄iraasiho so K̄raisihom̄i ot̄ip̄ip̄at̄iho gaahore, am̄i ko K̄raisihom̄i ot̄ip̄ip̄at̄i napaitat̄i kiyahoso. Am̄i ko nyangisat̄i K̄raisihom̄i ot̄ip̄ip̄at̄i n̄inaw̄ip̄ih̄i kiyaaht̄ih̄i nyah̄i koai

nyami maarího akítíníhí nunyaahore. Iyataatí ko sangi biyatí jatatamanatí andítisiwatí Kiraisihomí otípípatí nyahí Kiraisihomí otípípatíhiyaaníní usaanamí aunahípatí netí samíhatíhí otípípatí kiyataise. ⁸ Iyataatí ko nyangi sahí Autaahaatíhomí Itípího netí andítisaisíhí Autaahaatíhomí isíhiyai maarího nunyohítíhandapí kanyatataase.

Korosihiyai Autaahaatího Andítíwíwítandí Porího Gaapundataase

⁹ Amí saiwa nahatewa sangi na-soaipasíwímaiwaapí yíhoaní wuwanihura namasíha sapí píwíha atisohururaapí wíndí namaamíhaaha kuraaníníhí nasisoari sapí Autaahaatíhoai píwaundíha gaapundíhaayo. Gaapíundíha Autaahaatíhoai nunjeníhaayo, ko sangi andítisaiwatí netí gisunyaahoníhí, amí sahí ko maaritatí gwínyaasípípa baiwí akítíníhí mmoníwí gwínyaapí nepí japepíhírítatíwo. Komí Itípího sangi Autaahaatího gaahaiwa gwínyaasíwaiwa samí omanítítíhí, amí amítíhetí netí gisunyaahoníhí sahí kaiwa tisaipí nga naitaatíwo. ¹⁰ Saiwí tisaipí newaawí Autaahaatího isíhiya daiwí bitoaitaatíwí maaritatí gwínyaasíríhíretí sahí japepíhíríwí daiwí bitoaitaatíwo. Aiwí amí sahí nasisoari isíhiya usaisí nehí gaahatí kawíwí, amí sahí Autaahaatíhopí mmoníwí gwínyaahohítíhandí waatí awaíndemapí mmoníwí gwínyaitaatíwo. ¹¹ Yíhoaní sapí siyaha gaapundíhaayo, Autaahaatího komí watípíhandí gaahandí awaíndíhanda sangi netí andítisaiwatí

watipihandi apipaahi gaahandi sangi nasanyati sam maarho omanjitihi neti anditisiwati watipisamaitando. Watipisamahonihi

andititwi yaasati naanjhaiwa ami nasisesiwaiwa maaritwi nga nepi bitoaitaatiwo.

¹² Saiwi sahi maaritwi Apiho Autaahaatihoi, 'kinyi gaahone gaare,' unditaatiwo. Ami ko sapi gaahaiwa kahapaamapipa sahi naitaatiwi nasamihainjipipa nga naitaatiwi sangi neti anditisisihi sahi gaahapa kaiwi japepihrawaayopo. Isi kapa sahi komi ishiya komi nausainjithandaatihimohiyihiyaisaw maasi naitaapo. ¹³ Iyataati ami ko Autaahaatihoni yangi asihatindihandi Bwaasirihiri jatindihandaatihapi tinjaati nuwati nanyamaati, ami komi Mwaaho ko maarho apipaahi aungwohandi numwisiho Jisasi Kiraisiho nausainjithandisati komi ishiyai iwinjatisawhiyaamhihoanjenyamataise.

¹⁴ Ko Autaahaatihomi Mwaaho nunyanati yangi nanyamaati ami nyami maipihaiwa ko nenyamataise.

Kima Pwaha Kiraisihopuni Ami Komi Otipipatihyaapihare

¹⁵ Kiraisiho Autaahaatihomatiyahore. Iyati ko Autaahaatihomi titihi sipipate. Isi ishiya Autaahaatihoi windi mausonawaahandi kand Kiraisiho utaahoematati yapimbataapihi noaipati bimisura ishiya koai usonawaawi komihetapi Autaahaatihopi mmonwi giwunyaatataise. Iyataati Autaahaatihoni kahapaamapipa nahataapa kiyati ahaimbipa

kapa sangi noaipasuraapi Kiraisiho Autaahaatihomi Mwaaho jhoematati aunahipati neti ko jhi bimisihosi, ami nahataapa Autaahaatihho kiyati ahaimbipai nusatiphaati autaahi mitihho jhoematati bindataise. ¹⁶ Iyati kimiko Jisasi Kiraisihomi watipihandaahi kahapaamapipa nahataapa yamihapataatihuni ami yapipataapihuni ahotimbipa kiyati ahiyataise. Iyati ami nahataapa auta ahotihi nyahi nyami ndihaara nga biyaati mmonihohipipauni, ami wapa auta windi ahimotihhi monihohipipauni nahataapa Autaahaatihho kiyati ahiyataise. Iyati ami nahataapa Autaahaatihho kiyati ahaimbipaamihatihhi wiwa itipihho yamihapataatihapihaiwa enjerhiya, ami itipihho wiwa watipihaiwa watipihandisahaiwa ami wapa kahatamatipetahaiwa watipihaiwa watipihandisahaiwai maawi kiyati ahiyataise. Saiwa Kiraisihoaisatuni ami kopuni Autaahaatihho kiyati ahiyataise. Ami kaiwa nahatewa Kiraisihoai neti niwimaati koai ambipati awaipati numwitaatiwi Autaahaatihho komi Mwaaho Jisasi Kiraisihopi kiyati ahewisataise. ¹⁷ Iyati Kiraisiho saiwa kahapaamapimba nahataapa sangi noaipasura jhi ko bimisihore. Isi ko Kiraisihopi nahataapa Autaahaatihho kiyati ahwimbipai ko Kiraisiho sawaho neti itatamanati anititati isiwatati jatihhi, ami kapa neti kapaami ahotimbipihhi titihhi komi ikwiraatihhi itatamanatati ahotimi notaise. ¹⁸ Iyataati ko Kiraisiho komi ambipatami mitihho awaisihho jhore. Iyataati komi ambipati sati ishiya nahatiya kopi

g>wunyaahohiy+hiyaare. Iyat+ is+hiya nahatiya kop+ g>wunyaahohiy+hiya kiya maariw+ mbipa dit+h+r+ nep+, ami asiy+hiyaimat+w+ bimoh+ti+handam+ ko sawaho tanyaahore. Ko kiyais+ kiyaam+ maar+ho maariw+ dit+h+r+ mbipa nep+ maariw+ asiy+hiya daiw+ bimoh+ti+hand+ asis+ha nahatewet+ nunyataise. Kiya koai iwinjapepih+r+w+ asiy+hiyaimat+w+ nepaitaat+w+handap+ ko Kiraisiho namasat+ kiyat+ j+hoemat+ an+mwaah+patomb+ is+hiya napop+ nanoposohiy+hiyaam+ j+ho ko nepataise. Ko j+h+ nepas+ti+mand+ ami ko nahataapa kahapaamap+paamun+ ami is+hiyaamun+ awais+ho j+hoematat+ aunah+pat+ j+h+ naitande. ¹⁹ Am+ sand+h+ Autaahaat+ho sawahometir+h+ret+h+iwa nahatewa ko gw+nyaati kiyat+ jat+ mmonat+ maariw+iwa nahatewa kaiwaan+h+ kom+ Mwaahom+h+et+ ahiyon+h+ kom+h+et+ tisaitat+ ahot+itand+ Autaahaat+ho maaritat+ gw+nyaataate. Siyataat+ am+ Autaahaat+ho kom+ Mwaaho Kiraisihom+h+et+ tisaah+wat+ ahiyataise. Am+ Mwaaho kom+ Sap+hometir+h+ret+h+iwa net+ Autaahaat+homatetahot+tando. ²⁰ Iyat+ kahapaamap+pa nahataapa yap+pataap+hun+ am+ yam+hapataat+hun+ ahotimb+pa net+ Autaahaat+ho sawahoaap+h+ kapaisat+ kom+ maar+ho timaamaitat+ yat+h+ ur+pisanat+ am+ napaisaat+itand+ kom+ Mwaahoai neh+ iwinjas+h+ ip+ t+ti+h+ ataw+hatet+ napot+ j+ti+pat+ nuhaataise. Aih+ sat+ j+ti+pat+ Kiraisiho nuhaas+pitaah+ Autaahaat+ho is+hiyaisun+, am+ kahapaamap+paaisun+

neti sawahoaap+hemati piwaundati kiya is+hiyaapun+ am+ kahapaamap+paapun+ koais+ apowih+ mandit+wisat+ it+hundat+ tiwor+hoemainj+tihand+ namat+ kom+ maar+ho yat+h+witat+ napaisaat+ndaise.

²¹ Iyataati am+ sah+h+ j+hura Autaa-haat+hoaap+hapi kaan+h+ nawisaw+ sangi yand+h+ Autaahaat+homi tiworisaatimat+w+ bimamb+w+hiyaate. Aiw+ sah+ yand+h+ bindawaaw+ maip+haiwa gw+nyaap+ am+ kapa sah+ gw+nyaahoh+pipa kiyawaayopo.

²² Sah+ saiw+ bimauh+ am+ K+raisih+o ip+ tit+h+ ataw+hateti nimaatat+ napotaise. Napwih+ ko napwind+hand+ Autaahaat+ho sangi nasamaati kom+ nais+hiyaatesamat+ piwaasat+ nahosisataise. Am+ sand+ ko sasind+mand+ ko sangi nasamaasi sawahoaap+h+ niyon+h+ sah+ noaipap+ ko sawahom+hiyaatimat+w+ tit+h+ gaahiyaati saasanotahiyaati kom+ nd+het+ ainahiy+hiyaatimat+taat+we.

²³ Am+ sah+ sat+w+ nyangi K+raisih+o jap+h+ nanyamaitand+ napotaiso, tiw+ and+tit+w+ kop+ piw+ha wan+ha gaaha sah+ atisoh+haap+ gw+unyaap+ bitotawaawaaho. Iyataati piw+ha sa

wan+ha gaaha sah+ atisoh+ha ka am+ is+hiya nahatiyai kaund+w+ kat+wunjauh+ nahataap+pi+h+ atiw+ nep+ kaap+ gw+nyaahauh+, am+ nin+ Por+hon+nisangi piw+ha sa K+raisihop+ha ausaitand+ K+raisih+o ah+nih+ kom+ ot+ip+pat+hon+nimatataayo.

Por+ho K+raisihom+ Is+hiyai And+tiw+iw+itand+ Ot+ip+pat+ Kiyataise

24 Kiraasihopi giwunyaahohiy+hiya siya Kiraishi sawahom+ ambipatamataiw+hiyaare. Kiya saiwi kom+ ambipati ikwauhiyaasi nin+ kiyai iw+tatamaniti anditi+wiwitandi nisi ambipateti apipaahi yaasati tiwati m+n+w+haiwa taati wani nin+ nehohiw+maiwa maarititi netaayo, ami Kiraishom+ ambihya kop+ giwunyaahohiy+hiyai anditi+wiwitando. Iyataati saiwa nisi ambipati yaasati tiwati m+n+w+haiwa nehohiw+maiwa Kiraishi sawahoaisangi taati netaise, ami nisi ambipati koaisati t+maamaitoh+ti+handa noaipati kom+ ambipati ikwauh+rimatahatiso. Nisihetapi Kiraishi kom+ ambipati yaawati tiwati mur+wahaiwa kop+ giwunyaahohiy+hiyai iw+tatamanati anditi+wiwitandi nesiwaiwa sangi neti ami sangi owetise. Isi ami nin+ niwahonis+ ambipati yaasati tiwati m+n+w+haiwa nehohiwaiwa Kiraishi nin+ koaisati maasi t+maamaitoh+ti+handi sangi neti owemasiwaiwa nin+ neti gaamaitandi taati netaayo. ²⁵ Nyah+ Judaahiyaanami dawaapipihiyaatangi kom+ piw+ha kasatiti anditi+siwitandi Autaahaatiho kom+ otipi+pati n+ngi naninyati nanim+hainjhi+ noaipati sami otipi+patihon+nimatataayo. Kom+ piw+ha nahata kaan+hi gaamati sangi kasatitendo. ²⁶ Kom+ piw+ha sa isihiya nahatiya j+huraahiyai w+ndi ausaati nunjati kamundati noasati isiwati bimainjati wani kimura kom+ isihiyai auta ausaimanati nunjati kaundisi+haaro. ²⁷ Iyataati kom+ piw+ha sa isihiya nahatiya j+huraahiya w+ndi atihomiwi+ ami moniw+haare, ami ko kiyai

windi nunjati kamundiho. Sawaho maaritati gwinyaasitihandaahi nyahi komi isihyaani Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaanangi komi piwaha jihura noasandisaha Autaahaatoho wani aimi neti nanyisataise, ami nyahi mmondahaawo, piwaha sa apipaahi gaahaasi ishiya nahatiya nahataapihiyai iwitatamanitandahaaso, taato. Iyataati piwa sa jihura noasandinjhaare toha siyahaapito. Kiraisiho wani yaho sami maarihoatihimotimi ami sangisatindaise. Ko siyati sami maarihoatihimotimi bindataati ipotihura komi apipaahi gaahaiwa yamihapataatihimotimi naitaatimi jaawimotimi bimitaatimi ko taati sangi neti tisananataise. ²⁸ Ahi ami nyahi Kiraisihomimotimi otipipatihyaaninimotimi piwaha ko Kiraisihopihimotimi ishiya nahatiya nehi ninasiyaisaahimotimi yiyandihimotimi auta ausaawaati wapa sapa sahi kaiwise undaati kaundaati, ami kataunjawa ami wapa sapa sahi windi kamaiwise, undaati winihundahaato. Siyahaawimotimi amitiha gaahaiwa biyaati gwinyaawaatimotimi ginyunyaatitandimotimi Autaahaatoho nanyamisihara ishiyai piwaha ausaawaati auta kaundaati winihundaati ami katawaunjahaayo, ami ishiya ninasohimotimi ninasaamimotimi Autaahaatihomimotimi maaritati gwinyaasipipamotimi kiya ninasiyaahimotimi kaiwimotimi bitoaitaatiwihapamotimi wapaapimotimi kiya windi nenoaahitatemotimi, ami nausetimetiwimotimi ami Kiraisihoaisawimotimi timaamaitiwimotimi utaaho nehimotimi naasomataiwimotimi noaipaitaatiwo. ²⁹ Amimotimi saindimotimi ishiya nahatiya ninasohimotimi ninasaamihimotimi neti Kiraisihoaisatimotimi timaamaitimotimi wisasisanitimotimi

kiya Autaahaatihomihapa wapaapi windi nausetimetahiya noaipaitaatiwihandapi nini Kiraisiho ningi anditiniwati komi watipihandi nanimindihandaahi otipipati apipaahi watipihati kati nini watipindi kiyataayo. Kiyonihini ningi Kiraisiho komi watipihandi naninyati anditinisitihandi auta noaipataise, nini otipipati kiyohirihiretapo.

2

Nyah Kiraisihopi Watipitaati Giwunyaawaati Pwaha Jaipapai Tiwandawaamaitihaawo

¹ Ami nini sangisuni ami Kiraisihomi ishiya aunahipati awaipati Reotesiyaahan-daahiyaisuni, ami Kiraisihomi ishiya usa nahatiya nisi ambipati ndimaahomwaanjan maanohohiyihiyai maawi anditwiwitandi nisi anditati napamati dipiwaatohitihandapi sahi gwinyaitaatiwi kasatitandiyo. ² Nini saindi kiyohitimandi ami sahuni kiyauni sahi nahatiyaati sami maarihooatihini omanjititihini sahi anditititaatiwihandi tisaitwi nepi ami sahi Kiraisihomi ishiyaati baiwi timaamaitiwi maariho namindaatiwe. Aiwi sahi Kiraisihopi giwunyaahohitihandi anditisaiwitandihandi gaahandi gwinyaitaatiwe. Aiwi ami siyawaawi kandaahi sahi Autaahaatihomi piwaha noaasandishaami tanyaahaapi baiwi mmondaatiwe, Kiraisiho sawaho Autaahaatihomi piwaha noaasandiwaiwaami tanyaahoso. ³ Komiheti Autaahaatihomi piwaha gaahaiwa ami gaahandi gwinyaitihaahaiwa nahatewa tisaitati

noasandataise, nawihomi anjipipihî nawiho waatî tisaitatî ahotipamatiyato.

⁴ Utaaho wo sangi pîwîha atîpatî nasanyatî kasatatî jaipîpa kasatîandîhandapî pondihî amî ninî pîwîha sa kandaato. ⁵ Amî ninî sangisatî maasî wîndî bimimonihî sahî nisî ndîmaahomwaanî ambîpatî wîndî maanohopo. Saiwî wîndî maanohauhîhandî kandî nisî maarîho sangisatî maasîndaise. Iyataatî amî ninî gwînyaataatî saindî gwînyaataayo. Ninî sangisatî maasî bindataatî sahî watîpîhiyaatî tîtîhî watîpîtîwî bitotawaawî Kîraisihopî watîpîtîwî gwînyaahauhî jasotî maaritataayo.

Isîhiya Akîti Asîtimatîtaatîwîhandî Jîsaasihomîhetî Tisaitatî Ahondaise

⁶ Amî sahî Kîraisî Jîsaasihoi aimî numwaapî koai samî awaisîhoemapî kopî gwînyaawaayowî sahî komîhetî wîrandîwîse. Koaisawî maasî nasisoari daiwî bitosawîse. ⁷ Aiwî komîhetapî sahî kopî gwînyaahohîtîhandî andîtitîtaatîwîhandî nepîse, ipatî katamî damipatî tambatîhîrî mîhaapî baahî yapîpataatîhî naihî watîpîhatî tîtîhî ahetipamataiwo. Amî anjanî yasîha watîpîhaasinî watîpîhaanî anîmatîndipamataiwo. Aiwî pîwîha wanîha gaaha Jîsasi Kîraisihopî sangi katawaasasohîhaapî andîtitîwî gwînyaapî amî akîtîhaaso tîwî anîtiwî isîwatîwî, amî jinjapîhî kiyaatînîhî Autaahaatîho nyamî, 'Apîhoai gaahone gaare,' undîwîse.

⁸ Sahî baiwî jatîniwo, amî isîhiya usa isîhiyaamî nehî gwînyaahohîwaiwa jaipîpa

ausaapi ami piwaha nehahaiwa taanauha kasatisaihi ami sahi wiwa kaiwa atiwiwi iwinjapepihiritaawo. Isihiya siyohiyihiya nehikiyaami saisatoya ishiyaami piwaha gwinyaahohiwaiwa ami itipihomaipihapayamihapatiwipatuni ami yapipataapihunijatimbipaami gwinyaitaatwihandi nepihaiwaare. Kiraisihoapihapi ko gwinyaasitihandi kiya saiwa nepihaiwaamahe. Owetise.

⁹ Sahi sawanaati aiami mmoniwigisunyaatahiyaate, Kiraisiho nyahishihiyaanamiambipati neti akitinhi utaahoematiho. Sati komi ambipati utaahomihateti Autaahaatihometirihiretihazaiwa nahatewa tisaitati ahondaise. Ahotihi ami Kiraisiho Autaahaatihomatiyahore. ¹⁰ Iyataati Kiraisiho kahatamatipetimbipa nahataapawatipihazaiwa watipihandisahaiwaami mitihojihawaisihore. Sahi Kiraisihomihiyaatitihiami sangi Autaahaatihomasitimatitaatwihandinasamihii, ami sahi sandi asitimatitaatwihandiapipaahi nga tisaipi newaayopo. ¹¹ Iyataati ami sahi Kiraisihoaisawitimaamaitiwikomiheti wirandohitihanda sahi noaipapi aiami sami ambipati namandipapihooandahiyaatamatetawaayopo. Ami sandihii ambipatamihandimaahе, ishiyanamandipatohirihireto. Kiraisiho sawaho sandi sangi kasisataise. Iyati sami maarho jahho maipihaiwaisati Kiraisiho nesamataise. ¹² Iyataati sahi waapohonehohura Kiraisihoaisawitimaamaitauhi Autaahaatihosangi neti Kiraisihoaisati maasi animwaahipatopi

yasamwaas+hiyaatamatetawaayopo. Iyataati
 ami Autaahaati+ho komi watip+ihanda Kiraisihoai
 jap+hi an+mwaah+ipatombi ahowimati
 numwaas+ti+handap+ sahi giwunyaahoh+ti+handa
 Autaahaati+ho komi watip+ihanda sangi maaw+
 Kiraisihoaisati jap+hi an+mwaah+ipatombi
 isi+hiya napohiy+hiyaam+hat+hapi ahosimati
 nasamaas+hiyaatamataiw+ noaipawaayopo.
 Sahi waapoho nehohura sandi sangi
 sasimatataise. ¹³ Ami Judaahiya Autaahaati+homi
 isi+hiyaami dawaataatap+hiyaati w+n+hapi+pa
 Autaahaati+ho Mosesihoetapi komi isi+hiya
 Judaahiyai numwimb+pa sahi mon+w+
 owehiyaate. Saiw+ jihura sahi maip+haiwa
 tit+hi+meti+haiwa kihaiwa kihaiwa kiyauhi
 kaiwa sangi neti tiwati yasamwaas+hi sami
 maar+hoat+hi napomawaayopo. Sahi
 saiw+hiyaati setahiyaat+ti+handi kandi
 Autaahaati+ho sangi neti Kiraisihoaisati
 asi+y+hiyaatesamati as+timat+taati+w+handi
 nasanyataise. Iyati Autaahaati+ho nyami
 maip+haiwa tit+hi+metiwaiwa nahatewa
 nenyamataise. ¹⁴ W+n+hapi+pa kapaaraahi
 Autaahaati+ho nyangi sanyatati sahi sami
 maip+haiwaapi pi+w+ha naitaat+wo, nyatati
 jipati+paihi jipati+pindati kapa nyangi neti
 kapaami ot+ti+hi nanyapuwati nyaiwatati nyami
 maip+haiwa autemati nanyisataise. Kapa
 siyati pi+w+ha naitaat+wo, tati jipati+pindimb+pa
 nahusamati Autaahaati+ho kapai kapaami
 watip+ihandisati neti owemataise. Neti nahusati
 owemati Kiraisihomi ipi tit+hi ataw+hateti
 tip+mandaataise. Kiraisiho nyapi ipi tit+hi

atawihateti napwisuro. ¹⁵ Iyati Kiraisiho napotati japihi nepasura Autaahaatihon itipihon watipihaiwaami watipihandi neti kandinhi yatihiwati owemati, ami wapa wapa watipihandisahaiwaisangi tiwati ipatisati owemataise. Sandi auta Kiraisihomi ipi titihi atawihateti Autaahaatihon satati, nini nahataapa kahatamatipetihapa watipihaiwa kaiwaami watipihaiwa nahatewa titi ipihatindi yatihiti nehihaiwemati owemataayo, tati ishiyai neti nunjataise.

*Nyah Kiraisihoaisaati Aim
Napowaamihayoni Winhapipa Wiwa Nyangi
Windi Titihemaanyamataise*

¹⁶ Isi ami sahi utaaho woai neh nanihaiwi iwinjasahi ko sangi ikwisisati samaasatane, sahi nandapa waapoho naniwun ami namandaatiwun winhapipa ahotimbipa windi minjapepihiriwi ami asisaha awaiwaiwa Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatiwihuraapi winhapipauni, ami waatiho waniho asoho noaipasura Autaahaatihopi gwinyaapi, 'kinyi gaahone gaare,' undiwi gaapunditaatiwi winhapipauni ami asisaha ikindaatiwahaami winhapipauni windi minjapepihiropon, satato. ¹⁷ Saiwa ami wapa akipipa ipoti noaipaitandihaiwa taati napihihaiwaami neh suwipati jhi nasataise. Saiwaami titihi akipipaahi Kiraisihoe. Kiraisihosi ami ko sangi japihi nasamaati nasamaasi Autaahaatihomihini deti niyataise. ¹⁸ Utaaho satati, sahi nini kasatohirihireti

Autaahaatihopi gwinyaapi gaapimundopo, satisihoai sahi naingaapi windi maawinjasawi atihomaawiwise. Utaaho wo sasatisihoaiso, nini kasatohirihiireti ipatisanawi yamihapataatihapi itipihyaapi atotipiwesawi kiyaami ambipati niwimapigaapimundiwi ami sami ambipati tipimupwi yaawihandi windi namunyopo, satisihoai sahi windi atihomaawiwise. Ami sohi wiwa akipipa tanyaaha owehandi nehi koai naimaatati genanataiso. Ko yapepati yapenati mmosirihiiretapi naimaatati genanataise. Iyataati ko wiwa mmonahaiwaapi kandaase. Iyati ko maariho jahihomihaiwa japepihirati amitiha gaahandi gwinyaatihoniniso, tati naimaatati kandaase. Isi ami sahi koai nehi nanihaiwi iwinjasaihi ko sangi neti windi maasapatisane. ¹⁹ So saiso Kiraishiho nyami mitihoaisati timaamaitirihira daihira aiami namasihi neti niwipitihihore. Ami so mitiho ko ambipati nahatepi jatati nandapa ami waapoho nunyataise. Nunyati anditati usetihonahotaaha nahandi biyati bitati ambipati ahendaise. Ami ambipati Autaahaatiho kati gwinyanati watipititandi gwinyaati maaritirihireti gwinyanati noaipati watipititando.

²⁰ Sahi aiami Kiraishiho napwisura koaisawi maasi napomawaawi itipihoyamihapati ami yapipati jatimbipaami watipihandaatihibi mimopo. Saiwi windi itipihoyatipihandisahapaami otitihibi mimowi sahi napindapi winihapipa wapa satahapa, ²¹ Kinyi kimba wapa mipe, kinyi nandapa sapa nepi namaanime, kinyi yahapa

wapai isipi namumwatime, tihapa taawi japepihiropo? ²² Winihapipa sapa wapaapi katimbipaahi kapa nyahi newaati kapaara wapa otipipati nunya kiyati ami nanihonih keti kuraanhi neti nopisasinati owetitandihapaapi kandaase. Iyataati nehi ishiya kiyami gwinyaahohitihanda winihapipa saiwa katiwi wisasawi ahiyawi japepihiriwise, nyatauh nyah ishiyaanini japepihirhaayo. ²³ Iyataati ami ishiyaami piwaha winihapipa sapaahi yamaati tiwathiati nga nyangi neti anditinyaihonihi Autaahaatihopi gwinyaawaati gaapundaati, ami nyami ambipati yathihi newa ipihatisaati tiwa muwaati yaawihandi numwitihaahireti noaipaitaise. Setihi ami ishiya saiwi gwinyaawaayopo, winihapipa sapa amitha gaahaiwa gwinyaahohirihireti noipati ishiyai gwinyaitaatiwihandi gaahandi nunyataise tiwi gwinyaawaayopo. Iyataahandi kandi winihapipa saiwa maariho jihomi maaritati gwinyaasiwaiwa newaati yathihiwa ipihatitihawwi windi nga anditimaanyaiwitaaise.

3

Nyah Kiraisihoaisaati Maasi Aim Japihi Nepihaayo

¹ Autaahaatoho sangi Kiraisihoaisati maasi aimi ahosimasihyaatisi, ami sahi mihati yamihapaatih Kiraisiho komi gwitihoaatih Autaahaatihomi gaatihiraihoanji bimimbipih kahapaamapipa ahotiwaiwaapawi

daapî, amî kaiwetî samî maarîho amîtiha gwînyaahohîtihandî nausawî mwîtipisawî ahiyawîse. ² Samî maarîho amîtiha gwînyaahohîtihandî nahandî mîhaatî autaahî Kîraisihohî bimimbîpîhî ahotiwaiwetî mwîtipisawî nausawî ahiyawîse. Aiwî sahî maapî yapîpatambîhaiwetî wîndî nausawî ahiyawî minjatîwîse. ³ Amî sahî utaaho wo napomasîhî komî ambîpatî yapîpataatîhî yamwaahauhî noasandîpata-mataiwî aimî napomapî Kîraisihohî maasîtiwî komîhetî noasandîwî Autaahaatîhoaisawî tîmaamaitawaayopo. ⁴ Sahî saiwî Kîraisihomîhetî isîhiya wîndî maasonîhauhîhandî noasandîwî Autaahaatîhoaisawî tîmaamaitauhî Kîraisihohî sahî asîyîhiyaatî bimohîtihandamî sawaho tanyaahore. Sahî komîhetî noasandohîho Kîraisihohî Autaahaatîho netî isîhiyaamî ndîhetî ausaimanatî auta natausaasonîhî nasatî yapîpataapîhî noaipahonîhura sangisangi koaisawî maasî komî apîpaahî awaindîhandî otiwa kambwaatî awaindîhandî nausainjîtihandisawî noaipaitaapo. Noaipasaihî amî isîhiya kiyaamî ndîhaara sangî Kîraisihohî aho yawî jasondaapo.

*Nyahî Maarîho Jahîho Jîhomîhapa
Namawaatî Maarîho Asoho Wanîho Newaatî
Wanîhiyaanimatîhaayo*

⁵ Isî amî sahî samî maarîho jahîho jîhomîhapa maipîhapa apîpaahî tîtihiimetîhapa maapî yapîpatambîhapa wîndî kamaiwî namapîse. Nînî sandî siyahaiwa kîmaiwaapîto

usihiya asihiya namaatohitihandami
 ipaahaapi kiyaami ambipati kihiyaisawi
 timaamaitiwi ami ainjotahaiwa wiwa kaiwi
 ami maipihaiwa pihitiwi kaitaatiwi kiyaami
 omanjitihi windoti ngoti nehotati, ami
 ishiya usaamihapaapi nyamapaatitando, tiwi
 maarho omanjitihi windositihandapito. Sandi
 ishiya usaamihapaapi maarho omanjitihi
 maahoaiapi nanaapwitohitihandi sandi
 autaahaathiho jaipitahoai mepi autaahepumapi
 gaapundohitihandamatiyahande. ⁶ Sahi
 saiwa saiwi windi kamaiwise, ami
 Autaahaathihoai atihomaawiwi koai nepumapi
 ishiya saiwa kiyohiyihiyaapi apowih
 wihoanjihandi nawihomatiyati kiyai ipotihura
 numwitandihandi yihandi aimi taati nasataise.
⁷ Sahi jihura sami maarho jho jahihoatihi
 bimohura ishiya saiwa kiyohiyihiyaisawi
 maasitiwi sikaiwa kaimbiwihyaate.

⁸ Ami wanhi sahi saiwa nahatewa kaiwaanhi
 namamapi se. Sangi aposindihandi ami sami
 maarho omanjitihi nasinaamasitihandi,
 ami sami maarho maipho ishiya
 usa nepi nopisasingo tiwi mimaipaiwi
 gwinyaahohitihandi, ami utaaho wopi ishiya
 ko gaahoe tiwi gwinyaahohitihandi nepi
 nopisasiwi koai ambipati maiphati ishiyaami
 ndiheti numwitaatiwi gwinyapenwi isiwatawa
 katohiwaiwa, ami sami maarhoatihi
 maipihaiwa apipaahi ainjotahapa gwinyaapi
 maahomwaanapi katohiwaiwa kaiwaanhi
 namamapi se. ⁹ Sahi ninaasonhi ami
 ninaasaanhi sami naisihiya Kiraisihomihya

usai piwaha jaipundiwi kaundiwi kamaniwise.
 Ami saiwa sami maarho jahho jhomihaiwaahi
 sahi aimi namamapi maarho wanho asoho
 nesihyaate. ¹⁰ Aiwahi sahi aimi noaipapi
 wanihiyaati asiyihiyaatimatawaayopo.
 Autaahaatho sawaho sangi neti wanihiyaati
 asiyihiyaatesamataise. Iyati Autaahaatho
 nasisoari sangi wanihaiwa gaahaiwa pihitai
 kasisati nasanyati neti gisunyaataise, kaiwa
 gaahaiwa wanihaiwaahihahi sahi jinjapahi
 gwinyaitaatiwo. Ko saiwa gaahaiwa
 wanihaiwa kasisati neti gisunyaasihahi
 gaahaiwa wanihaiwaahihahi gwinyaapi noaipapi
 wanihiyaatimatiwi Autaahaatho sangi kiyati
 ahisisihometirihiretapihaiwa taawhi newaayopo,
 ami siyawaawhi sahi apipaahi akitihihi
 kopu gisunyaatonihahi mmondaatiwo. ¹¹ Ami
 kimandi sangi taati kasimatindimandi kandapi
 sahi Autaahaathohomihahi isihyaati Kiraisihomihahi
 naisihyaati mmotinihihi jatinohirihireti
 saiwi noaipawaayopo. Sahi usaati
 Judaahiyaanamihahi dawaatapihiyaatimetiwihahi,
 ami usaati titihahi sangi Judaahiyaatimetiwihahi,
 ami usaati nehahi sangi yandihahi samihahi ambipatihahi
 namandipatiwihahiyaatimetiwihahi, ami usaati samihahi
 ambipatihahi nahomaamandipapihiyaatimetiwihahi,
 ami usaati nehahi sangi yandihahi piwaha waatiwihahi
 yapipatihahi witaahapihiyaatimetiwihahi, ami sahi
 usaati ipataatihapihiyaatimetiwihahi, ami sahi
 usaati utaaho womihahi otipipatihahi nawihohi owehatihahi
 kawiwihahi komihahi asimwaatitihapihiyaatimetiwihahi,
 ami usaati nehahi sangi nanihaiwihahi samihahi gwinyaapi
 maaritohirihireti bitopihahiyaatimetawaayopo.

Iyataati Kiraisiho (sawaho) saiwa nahatewai namaasati daahemati noaipati (awaisiho) jihondaise. Iyataati kahapaamapipa nahataapaamun+ am+ is+hiya nahatiyaamun+ ko j+h+at+ am+ ko is+hiyaan+n+ kahatamat+petahiyaan+n+ nahatiyaan+n+ kopi g+wunyaaahohiy+hiyaanam+ oman+it+ih+ bindataise.

Nyah+ Is+hiya Usais+ Maar+ho Ak+it+n+ih+ Numwit+haawo

¹² Am+ Autaahaat+ho sahi tit+ih+ ap+ipaahiyaati kiyaat+n+ih+ kom+hiyaatimat+taati+w+ nasam+hainj+ih+ sahi aim+ noaipap+ kom+ is+hiyaatimatauh+, am+ ko kom+ maar+ho sangi ap+ipaah+ awaind+hand+ ak+it+n+ih+ nasanyataise. Is+ am+ sahi k+maiwa nep+ is+wat+w+ kaiw+ise. Sahi won+ waan+ am+ wowaatap+ maar+ho as+ipaimb+ as+ipin+w+ iw+it+ataman+w+ am+ gaahat+ kainn+w+ itataman+n+w+ise. Aiw+ sahi yat+ih+ ipatisan+w+ is+hiya usaisaw+ nep+ tunn+w+ m+mun+w+ yat+ih+it+w+ bipi napaisaati bimaaw+ am+ is+hiya usa sangi m+maip+sisaih+hiyaap+ ket+ wind+ apomaasane. ¹³ Iyataati am+ sam+ wongi utaaho wo wapa maip+hapa kahison+ih+ kopi pi+w+ha waisap+hon+itapaapaah+ am+ gaasi am+ sand+ maip+handam+ naanjiwaiwa kiny+ nep+ aw+it+imap+ utaaho maip+hapa kahis+hoai kapa kahimb+pa nepumape. Sam+ maip+hahiwa Awais+ho Kirais+ Jisaasiho aim+ nesamas+hiyaatis+ am+ sir+ kiret+ sikaiw+ usa sangi maip+hapa kasisoh+p+pa nepumap+ise. ¹⁴ Saiwa saiw+ sahi nga kiyawaaw+ am+ kaiwaam+ autaah+ wamwaan+ ap+ipaah+ jih+

awaindihandi sahi ishiya Kiraisihomi naishiya
 Autaahaatihomi manyinyai maarho nunyawise,
 ami maarho nunyohitihandi sandi nahataapai
 neti naasaimbipihemati naasaimbaahimati
 timaamahiwati wapaapi windi nausetimetati
 anitisiati isiwatataiso. Iyati wapaisi daahemati
 nusatiphaati ami wapa gaahapa nahataapai neti
 anditiwuwati isiwatih timaamaitati otipipati
 kiyataise. Iyati sangi neti naasiyaatesamati
 tisamaamahiwataise. ¹⁵ Ami siyati Kiraisiho
 sangi neti yatihisiwati napaisaatisamasihhi, ami
 sahi yatihitwi napaisaati napairihireti windi
 tunniwi ikwiniwi itihimanwi bimaawise.
 Saiwi binyaihi ami sandi Kiraisiho komi
 maarho omanititihhi titihhi yatihiwitati
 napaisaatitindihandi sangi nasamindihandi
 sangi sami maarhoaatihhi jainjatane. Ami
 sikaiwi sikireti daiwi windi tunniwi muniwi
 itihimanwi ususaati yatihhi napaisaati
 Kiraisihomi ishiyaati (nehhi sangi samihapihhi)
 bimitaatiwi Autaahaatihho gaatasi nasamaati
 nasamahanati neti ahosihihyaatiso. Sahi
 bapawi nasisoari Autaahaatihhoai, 'kinyi
 gaahone gaare,' undiwise. ¹⁶ Aiwi Kiraisihomi
 piwaha wapa gaahaiwa anaahipipa nawho
 nawihomi anaanhi tisaitati ahotipatamatiyati
 sami maarho omanititihhi tisaitiwi nepi
 kipwiwise. Aiwi sahi wonhi waanhi wo
 waati sahi gaahaiwa Kiraisiho nasamiwaiwa
 katiwunjawhi, ami baiwi mmonipinjawhi
 mwitipisawhi kaiwunjawise. Aiwi aunihihri
 Autaahaatihomi utipihoaatihhi ahotirihri
 aunihitiwhi ami Kiraisihomi ishiyaati

Autaahaatihomî manyinyaatami aunihihirî samî utipihoaatihapîhirî aunihitîwi amî aunihihirî wiwa Autaahaatihomî Itipihonetî samî omanîtitîhi maarihoaatihi gisunyaahonîhirî aunihitîwise. Aunihitîwi Autaahaatîhoai mepî autaahepumapî samî maariho omanîtitîhapî Autaahaatîhoai kînyî gaahone gaare undîwise. ¹⁷ Aiwi samî pîwîha katîwi amî pîwaatohîhaaraahunî, amî samî otîpîpatî kiyohîwaiwaraahunî, amî wapa wapa nahataapa sahî kiyohîpîpa Awaisîho Jisasi Kîraisihomî ambîpata kaiwi amî komî ambîpatî satî kataahi nyamî Apîho Autaahaatîhoai saundîwise, 'Kînyî gaahone gaare,' undîwise.

*Kîraisihopî Gîwunyaahohiyîhiyaanamî
Nususapunî Amî Kîraisihomî Wanîhiyaanî
Asiyîhiyaanimatohiyîhiyaanapî Porîho Pîwîha
Katindîhandapîhaare*

¹⁸ Sahî asîhiyaatî usîhiyai namaatohiyîhiyaate, samî sîwoyaamî pîwîha atîwiwî kiyaaamî asîmwaatîtitîhi pînuwîse, amî usîhiya siya sahî namaatîwî nususasaatami anîpîpîhi jatawaawi sapa saitîhaawo tîwi pîwîha kiya jîhimatîwî katawaatowo. Sahî saiwi saitaatîwî Autaahaatîho mmonataatî gaare, amî sahî aimî Kîraisihoi nunyanîwî nîwîpinjawîhiyaatiso. ¹⁹ Sahî usîhiyaatî aimî namaatîwîhiyaate, samî sîwaasîhiyai wapa waapîhundîwî kiyaaamî maariho omanîtitîhi netî nîwînaamanahîretî wapa kawîwî kamundîwise.

²⁰ Manyinyaate, sahî samî sîniya japiyaamî kasatohîpîpa nahataapa atîwiwî kaiwi kiyaaamî

otitihî pînuwise. Sahî manyinyaatî Kîraisihoi
 nunyanîwî kopî gîwunyaahohiyîhiyaatî
 samî sîniya japiyaamî pîwîha kasatohîpîpa
 nahataapa kapa kaitaatîwîhandapî
 Autaahaatîho maaritatî komî maarîho
 wîwitataise. ²¹ Sahî manyinyaamî sapiyaate,
 samî manyinyaamî maarîho omanîtitîhî
 nepî nîwinaamanîwî nusopîsasawî itîhîtîwî
 apowîtandîhîretemaamapîse. Amî wiwa kiya
 saiwî itîhîtîwî, amî nyahî wapa gaahapa nga
 wîndî kamaito, tîwî gwînyapendaawo.

*Otîpîpatîhiyaapunî Amî Kiyaamî Awai-
 sawîhiyaapî Porîho Katindîhandapîhaare*

²² Sahî otîpîpatîhiyaatî utaaho wo sangi
 nasamaatî nehî komî otîpîpatîhiyaatesamatî
 jainjaatî bimihî koaisawî bindawaawî komî
 otîpîpatî nawîho owehatî kawisohiyîhiyaate,
 sangi jainjatisîhomî pîwîha kasatimbîpa
 nahataapa atîwîwîse. Amî sahî wiwa
 saiwî gwînyaapî nyangi nyainjatohiyîhiya
 nyapî satîwî, nyamî otîpîpatîhiya kîmiya
 gaahiyaare, tîwî ginyunyaito tîwî kiya
 samî awaisawîhiya jainjatohiyîhiya detî
 bitosaihîhuraahîhî otîpîpatî napaitîwî kaitaawo.
 Sahî saiwî wîndî kamaiwî amî kiya detî
 bitotawa jainjasaihîhuraaro e amî kiya kaanîhî
 waapîhîtîwî maasinjasahîhuraisingî napaitîwî
 kiyaamî otîpîpatî nasisoarî kawîwîse, amî sahî
 samî Awaisîho Jisasî Kîraisihopî nga gaahîretî
 ko gaahosi nyapî maarîtîtaiso tîwî gwînyaapî
 kiyawaayowo, amî nehî isîhiyaahîhî sapî
 kiya otîpîpatî nga kanyisawaayopo, tîwî sapî

maarit+iwi jasondaat+iwi sahi kiyawaamaayowo.
²³ Isi otipipati witi witi kiyawaahati baiwi
 napait+iwi nawihaiwi kaiwise. Iyawaawi
 sahi isihya Awaisiho Jisasi Kiraisihomi
 otipipati kawisohiy+hiyaamataiwi sangi
 jainjatohiy+hiyaami otipipati kawiwise, ami
 isihya neh isihyaami maapi otipipati
 kawisohiy+hiyaamataiwi sahi w+ndi kamawise.
²⁴ Ami sahi sangi jainjatisiho Kiraisihomi
 otipipati akiti+nihi kawisawaayopo. Isi ami
 sahi gw+nyaapise. Ko Awaisiho sawaho sahi
 otipipati kopi kawisoh+pipaapi wihoan+hapa
 naw+homatiyati Autaahaatiho Kiraisihomi
 isihyai numwitandi nam+hanati ahaimbipa
 gaahaiwa nasam+taise. Ami sahi Kiraisihomi
 otipipati+hiyaatitih ko sangi akiti+nihi
 jainjatataiso. ²⁵ Autaahaatiho isihyaami
 kiyoh+waiwa neh naaso naasom+hetemati
 tiwitapaati naasaipiti kati kiyati usonaahosi
 ami utaaho wo maip+handi kaisihoai kamwaan
 wihoan+handi yaaw+handi Autaahaatiho
 numwitaise, naw+ho otipipati wapa
 kaimbipaapi wihoan+hapa nesipatamatiyato.

4

¹ Sahi iwinjatohiy+hiyaate, sami otipipati+hiya
 naw+ho namepi neh+handi sami otipipati
 kasiwi neh otipipat+hat+maimatohiy+hiyai sahi
 gaahati kawiwiti+nihi gaahireti gaahapa
 kapaara sami otipipati kasitaat+w+hapa
 nunyaw+hiw+titataman+iwise. Sahi sawanaati aimi
 mmon+iwi+hiyaate, sangisangi neh+hat+maati
 sami otipipat+hat+maamataiwi+hiyaatangi

jainjatisiho Kiraisi Jisaasiho yamihapataatihi
bindataise.

Andititaati Gaapundaati Titihi Daitihaawo

² Sahi windi namopi ami windi ikimaanwi
naingaapi jatawaawi mwitetiwi anditati
napamapi kiyaatinihi gaapundiwise.
Sahi Autaahaatihoai piwaundohipiapai
ahapaapi piwaundaati gaapundihaayono, tiwi
sami amitiha biyati nga jainjapwaatonih
gwinyaapise. Gaapundawaawi gaarehandisawi
ahoyawi Autaahaatihoai saundiwise, 'kinyi
gaahone gaare,' undiwi piwaundiwi
gaapundiwise.

³ Autaahaatiho nyangi
nyatatamanati anditinyaiwitandi sahi
nyapimaawi gaapundiwise. Ko daihira nuwati
japwaahonih nyahi Kiraisihomi piwiha
ausaitani sahi koai nunjenwi piwaundiwise.
Pwiha sa Kiraisihopiha jihura noasandisiha
wani aimi auta noaipasihaaro. Iyataati
ami piwiha ishiya atiwi naitaatiwhandapi
poundih ningi kiya nanipuwawaayopo. ⁴ Sahi
nisapi gaapundiwise, ami nini Autaahaatiho
komi piwiha awusaitandi gwinyaati
mairitirihireti bairi nga awusaitaano.

⁵ Sahi ishiya Kiraisihopi windi
gimaawunyaahohiyihiyaisawi bindawaahura
sami amitiha gaahireti gwinyaapi ami titihi
gaahiretinihi sahi wapa kiyawaahapa kiyaami
ndiheti kaiwise. Asisiha auhurura wura
sahi mmonwi isiwatopi pa nepi namihiriwi
baiwi isiwatawaawi Kiraisihometirihiretapi
kopi gimaawunyaahohiyihiyai piwaundiwi

nunjawise. ⁶ Iyawaawi sahi nasisoaari piwaha nehi gaahaahihi katiwise. Iyawaawi piwaha isihya atitaatiwi maaritohahaahihi nasisoaari katiwise. Aiwi sahi baiwi gwinyaapise, isihya sangi (wapaapi) nasisehohiyihiyai kiya nasisehohipipaami wihooanhandi tithi gaahireti kiya nga gwinyaitaatiwihireti kaunditaatiwo.

*Porho Tikikusiyi Onesimaasiyai Natausaasih
Maisahuri Korosihandaahapi Nomaise*

⁷ Ninii otipipati kiyohipatapi Tikikusiho nahataapa sangi kasaitaise. Tikikusiho so nyamatiyati Kiraisihopi gwunyaahosi nyami naisoho akohore. Iyati ko nyangisati maasi otipipati kiyataise. Iyati ami ko Awaisihomi otipipathi akoho otipipati nga napaitati kiyahore. Iyati ko nyangisati maasi otipipati ninawipithi kiyohiyihiyaanini koai maarho biyaati nga nunyaahore. ⁸ Ninii Tikikusihoi nandusaasohitimandi tanyaaha kimaape. Ko sapi kiya ninapitaiwi bindawaayopo, tati daayati sangi jati jasondande. Iyati ami ko sangi Porhoaisawihya saiwi saiwi bindawaayopo satonhi, ami sahi nisapuni naisihya Kiraisihomi otipipati ningisawi maasi kiyawa bimohiyihiyaapun sahi gwinyaitaatiwihandi nepi mmondaatiwe. Iyati ami ko sangi anditisahonhi sam maarho wisaitonhi sahi japihi maarititaatiwo. ⁹ Ninii Onesimaasihoi Tikikusihoisati maasi nandusoasataayoni kuri sangisenda maasi napitaise. Onesimaasiho so nyahi kimbhiyaani Kiraisihomi naisihiyaani maarho apipaahi nga nunyaahore. Iyati ko

apipaahi gaaho napaitarihore. Iyati ko sahi sawanaati Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaati Korosihyaatamihore. Nyahi Kiraisihomi otipipatihiyaanini kimbhiyaani Onesimaasiho apipaahi gaaho napaitarihotih kop nga gwinyaawa usonaati koai autaahi newa isiwataahore. Ko Tikikusihoisati maasi sangisenda napitaise.

Porih Kiraisihomi Naisihya Korosihyai Gaahuraare Undataase

¹⁰⁻¹¹ Utaahingwaasi murimingwaasi ningisawi nangi anditinipi otipipati maasi ninawipih kiyati Autaahaatih kom isihyai winjatindihand newaati awaindewaamaati kiyohingingwaasi Judaahiyaanamihingwaasi neh murimingwaasihihe. Nehi singwaasih nangi nga baiwi itatamanwi anditiniwawaayopo. Iyataati ami sikingwaasi maawi gaahuraare satawaatopo. Kingwaasami wo Arisitakaasiho ningisa maasi naputih bimohiho sangi gaahuraare, satataase. Iyati ami kiyaami wo Maakih Banapaasihomi sanaimwaaho sangi gaahuraare, satataase. Iyataati so Maakihopi piwihaimi sangi kasatonih (ami ko sangisenda nasonaahi sahi koai baiwi usonwi numwaapise). Ami kiyaami wo Jasitusiho (ami piwih Girikihara Jisaasiho tiwi ambihitiwiho) koai maawi sangi gaahuraare, satataase. Nehi singwaasihih Judaahiyaami otihatihapi (nepemaitiw) Jisaasihopi gwunyaapihingwaase. Singwaasi nisi maarih omanititih nepi usaaniwi winipi yatihinipi gaanimawaayopo. ¹² Iyataati

Epapiraasiho sahi sawanaatami naisoho sangi gaahuraare, satataase. So Epapiraasiso Kiraisi Jisaasihomi otipipati kawisihore. Iyataati ko nasisoari sapi andititati mwitipisati gaapisundati Autaahaatihoi piwaundati nunjenataise, ko sangi neti anditisahonihahi sahi sami Kiraisihopi giwunyaahohitihandi anitiwi isipi bitopi, ami Autaahaatihomihaiwa wapaapi sahi windi nausetihmetiwi gaatiwi, ami Autaahaatihogwinyaati maaritimbipa nahataapaapi sahi nga mmondaatiwo. ¹³ Ami nini niwahonini Epapiraasihoai iwinjahonihahi sangi jatatamanati anditisiwitandi otipipati anditati napamati waati kairihiretapi nini sangi akite ndi kasatataato. Sahi Kiraisihomi isihyaati aunahipati awaipati Korosihandaahyaatangisuni ami Kiraisihomi isihya aunahipati awaipati Reotesiyaahandaahyaaisuni, ami aunahipati awaipati Iraporisihandaahyaaisuni jatatamanitandi Epapiraasiho otipipati waati asakiyati pihititi kiyataise. ¹⁴ Ami nisuni ningisawi maasi kimbihahi bimohiyihyaamuni timbipaapi nyainjatisihoi ami nyahi koai maarihoi apipaahi awaindihandi nunyaati biyaati giwunyaawaati usohohihoi Rukihouni ami wo Demaasihouni kuri sangi gaahuraare, satamaase.

¹⁵ Nyahi kimbihahi bimohiyihyaanamini ngaahuraarehandi nyami naisihya nyamataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihya aunahipati awaipati Reotesiyaahandaahyaaisuni, ami Kiraisihomi isihya Kiraisihomi naisaamaati Nimbaahaatami anjipipihahi ahoyanivi

Autaahaatihomi piwaha kanwi Autaahaatihoi mepi autaahepumapi piwaundiwi nahowisohiyihiyaisuni kanyundiwi nunyawise. ¹⁶ Sahi Korosihandaahiyaati kimandi utipimandi awitiwi atiwi owetanihi, ami Reotesiyaa-handaahiyaisangi nahatiyaami otihaati awitiwi atitaatiwi kiyaapi nusoaasawise. Aiw ami nini utipihandi Reotesiyaahiyaapi nusoaasohitihandisangi, ami sahi nepi awitiwi atiwise. ¹⁷ Saiwi ami sahi Arikipusihoai saundiwi kaundiwise. Ami kinyi Awaisiho Kiraisi Jisaasihoaisapi timaamaitipi bindapaapi kopu otipipati kawitaapi gi nangimihanwi nahinyohipatamhihoanji kinyi mitiho nusoaasapi kaambi gaamapi owemape undiwise.

¹⁸ Nini Porihonini niwahonini nisi ikwira utipimandi kimandi sapi jipatipiyataayo. Ami sahi satwi, Poriho sawaho komi ikwira utipimandi kimandi akiti jipatipiyataise, tiwi mmondaatiwo. Nini daahi naputiti bindataayoni ami sahi nisapi windi nanipimimatwi baiwi ginunyaapi gaapundiwise, ningi Autaahaatihoi anditiniwati nitatamanitando. Ami nyami Awaisiho Kiraisi Jisaasiho sangi gaahandi kasitandi nini sapi gaapisundataayo.

Autahaatihomi Piwaha Gaaha Wanaha
The New Testament in the Angaataha language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad